

מדרשו קרל מט' 24/כ'

סיטיבת ועדת הפנים
שהתקיימה ביום ג' ג' בתמוז תשי"ג 16.6.53
(בשעה 8.55)

נכוחים:

חברי הוועדה:

- א. כהן
- א. כלפון
- א. פרי
- ב. חת - יו"ר
- ע. אסף
- ד. הכהן
- ה. חביבי
- ו. ישעיהו

חברים:

- ז. בסטוני
- ח. חזני
- ט. פלש
- י. מועדי
- יא. פרלשטיין

סדר-היום:

- א. מכתב חבר-הכנסת א. חביבי מיום 28.5.53.
- ב. הצעה לחוק תגמולים לראשי עיר יות.
- ג. דו"ח ועדת החקירה על עיריית ירושלים.
- ד. אוק לתיקון פקודת העיריות תשי"ג 1953.

היו"ר נ. חת:

אני פותח את הישיבה.

על סדר יומה של הוועדה העמדת היום את סיום הדיון בעתון 999, העמדת את שאלת דו"ח ועדת החקירה על עיריית ירושלים. אינני יודע אם הוועדה תמצא לנכון לדון בנושא זה היום ולהגיב על הנאמר בדו"ח, על-כל-פנים חשבתי כי מחובתי להעמיד זאת על סדר-היום ולטמוע את חוות דעת הוועדה בענין זה.

בקטר לשאלת הפנסיה לראשי עיר יות, זוכרים בוודאי חברי הוועדה, כי בזמנו התעוררה שאלה זו בקטר לראש עיריית בני-ברק ומסדר הפנים הציע לוועדת הפנים שהיא תהיה כאילו יוזמת החוק. ביקטנו מאת היועצים המטפטיים של מסדר הפנים להכין הצעת חוק בענין זה ההצעה נשלחה אלינו והיא הוכנסה לתיקים; בתוספת להצעת החוק נאמר במכתב לזוי כאילו הדבר הוצע לממשלה - יתכן שזו דרך נכונה יותר - על-כל-פנים הבאתי את הצעת החוק לתגמולים בפני חברי הוועדה.

עומדת לפנינו גם שאלת החוק לתיקון

פקודת העיריות ונצטרך לדון גם בזה.

נוסף לכך קיבלנו מכתב מחבר-הכנסת חביבי המופנה אל יו"ר הכנסת באמצעות סיעת המפלגה הקומוניסטית החתום על-ידי כ-320 ראשי משפחות בכפר אום-אל-פחם. זה מכתב פטיציה המוחה נגד ועדת החנוך המקומית הממונה וכן נגד מסי הגולגולת. הם דורשים שהכנסת תתערב ותדרוש ממסרה הפנים שיפעל לטוב הקמת מועצה מוניציפלית נבחרת בכפר, אחר תקח בידיה את עניני התיקוח על החנוך ועל השלת המטים.

(קורא את המכתב)

זו.

ה ו ת ל ט :

לבקש את הסבירי שר הפנים ושר החינוך
והתרבות בשרם תופמד הסאלה על סדר-היום.

א. פרי :

רצוני לשאול את יו"ר הוועדה מה גורלן
של ההצעות השונות אשר הוצעו עם חידוש
העבודה לאחר פגרת הפסח. זכורני שחברי הוועדה הציגו סדרה שלמה של סאלות,
כגון, המנהל המחוזי, ביקור בנגב וכו' וכו'.

היו"ר נ. חת :

עד כמה שזכור לי העלתה הוועדה סדרה
בוסאים לסדר-היום וסדרת סאלות אשר
עליהן הציגו צריכים לקבל את וטובת שר הפנים. לפני ימים ספורים שלחתי
תזכורת לשר הפנים. עד כה סודרה בעיית הביקור בנגב, אשר יתקיים ביום
חמישי; קיבלנו כמו-כן את הצעת התזכיר להצעת חוק התגמולים לראשי עיריות.
אני מניח שהמריע בעבודת השר גם ענין המסבר ומאחר שהמצב חזר לתיקונו
אני מקווה שנקבל בקרוב תשובה גם ביחס לענינים אחרים.

א. כליון :

מה ביחס להצעתי לדון בשאלת הפריצות?

היו"ר נ. חת :

שוחחתי עם שר המטרה והוא אמר לי
שמוכן להופיע בענין זה. יש לכלול זאת,

על-כן, בסדר-היום.

אני מציע שהסיכום בענין העתון 999
יעשה לפחות בנוכחות חלק מהחברים אשר היו בעת הויכוח. אני מציע להתחיל
בהצעת הפססיות לראשי עיריות.

ב. הצעה לדון בתגמולים לראשי עיריות

היו"ר נ. חת :

ראש עיריית בני-ברק, מר גרסטנקורן,
המכהן בתפקידו זמן רב ~~הציג~~ ומסוים כך
עוררה הטוענה המקומית את בעיית הגימלה, מאחר שאין חוק בענין זה. מסרד
הפנים העביר לוועדת הפנים, לפני שלושה שבועות, את הבקשה הזאת והציע כי
היא תקבל עליה את היזמה בענין זה. ועדת הפנים ראתה את הדבר כחשוב,
קיבלה זאת וביקשה מאת היועצים המשפטיים של מסרד הפנים להציע לה הצעת
חוק. בתשובה לכך קיבלה עתה הוועדה הצעת חוק בצירוף מכתב. המכתב, במידת
זכורני, אומר בערך כך, שמסרד הפנים יגיש את הצעת החוק לוועדת שרים
לעניני חוקים.

הבעיה שאני מעורר - אם כדאי לוועדת
הפנים לסמור לעצמה את היזמה בענין זה, להציע חוק ולטפל בו, או להסתפק
בכך שמסרד הפנים יסקור בדבר זה יתקבל בהקדם האפשרי בצורה רגילה של חוק.

ע. אסף :

אם הממשלה מתכוונת לטפל בכך אין כל
טעם שגם ועדת הפנים תטפל בכך.

א. כהן :

גם אילו לא היינו יוזמי החוק, הייתי
אומר, כי בנקודה זאת של תחוקה, הנוגעת
בענינים אישיים שאין להם תקדים, הרבה יותר רצוי להחליף דעות ומסוים כך
הייתי מחייב דיון בענין זה בוועדה. זכורני בכנסת הראשונה ואף בכנסת
השניה מקרים לא מעטים בהם הועברו הצעות חוקים לוועדות ובחינת דעת הקהל,
בטרם עובדה הצעת החוק עבור סופי, היתה לטובת הענינים, לטובת רמת הוויכוח
ולטובת הצעת החוק עצמה. אם הדבר אפשרי בכלל הייתי מציע לכנסת ללכת
בדרך זו. אני חוזר ומציע בשאלה זו, מאחר שאנו כבר בתוך הענינים, לבקש
את ועדת השרים לא לעכר את הצעת החוק עיבור סופי בטרם תשמע תגובת חברי
הוועדה בענינים עקרוניים.

זו.

א. כלפון:

לדעתי עלינו לקבל את הצעת משרד הפנים
מאחר שהצעתו של חבר-הכנסת כהן סוטה מן המקובל
בדרך-כלל בהוג שהממשלה מצעה הצעת-חוק ומעבירה זאת לקריאה ראשונה.

היו"ר נ. חת:

ישנן לפעמים סטיות בדרך זו ומסוים כך
אין זה מן הנמנע שהוועדה תרון בסאלה
זו בדרך זו. הסאלה היא אם זה יעיל?

א. פרי:

אני מציע שאנו לא נפסוק הלכות בענין זה.
קיימת הוועדה רגילה וועדת הפנים יכולת,
בטרם מתליטה הממשלה, להעיר הערות במקרים מסויימים. לא הייתי מציע לעשות
זאת במקרה הנדון, מאחר שאין כאן סאלה פוליטית - זוהי סאלת ניסוח.
אני מוכן בענין זה לסמוך על יזמת הממשלה, אין זו בעיה מיוחדת אשר
מחייבת אותנו. מלאנו את חובתנו בכך שהעירובו את תרומת-לבה של הממשלה
לבעיה זו ועתה עלינו להכות להצעת הממשלה.

היו"ר נ. חת:

הינני יודע אם יש חסיבות בכך שנעבור
עתה על פרטי החוק, אולם הייתי מציע
כי בתשובה למשרד הפנים נצרך הבעת דעתנו שהענין כשלעצמו ראוי להסדר
מהיר. נדמה לי שגם בדיון מוקדם בענין זה לא נגיד יותר, אלא שהדבר ראוי
לטיפול מפני שקיימת בעיה כזאת ולא ניכנס לפרטים בטלב זה.

ע. אסף:

אם נקבל את הנוסחה אשר מציע היו"ר,
יוצא אירוף שאנו קובעים עמדה חיונית
לעצם הענין. לי, למשל, יש עמדה הפוכה מזו, אני חושב שמה שנעשה בכנסת
לגבי חברי כנסת זוהיטיטה הנכונה לגבי נבחרים.

היו"ר נ. חת:

חברי הוועדה, מכיון שאנו היינו יוזמי
החוק ובזמנו לא היה איש ששלל זאת,
להיפך כתבתי בטמכם מכתב למשרד הפנים וביקשתי מאת היועצים המשפטיים
להכין את הצעת החוק, הייתי מציע שנקיים סיתה קצרה בנדון, ולא נסיר
זאת מסדר-היום. אני מציע שחבר-הכנסת אסף המציע עמדה שלילית לגבי הענין
יפתח.

ע. אסף:

לדעתי קיימות סתי בעיות: בעיה בדיעבד
ובעיה מלכתחילה. אני מבין שיכולה להתעורר,
ובצדק, בעיה של ראשי עיריות אשר טירתו גנים רבות, נתנו את מרצם וזמנם
לעירות העיריה ולעת זיקנה נשארו ללא כל הבטחת אחרית חניהם. בעיה זו
בוודאי מחייבת אקט תחוקתי, למרות העובדה שאיננו נוגעת במספר אנשים קטן,
אולם אין זה מפתית מערך הבעיה הציבורית. לדעתי, באקט חוקי זה יש לנהוג
לגבי נבחרים, לגבי עובדים שכירים, באותה צורה פורמלית הנהוגה לגבי אדם
נבחר, אשר נבחר לתקופה מסויימת ובתום תקופה זו אין כלפיו כל התחייבות.
לכן, נדמה לי, כי הטיטה אשר נקטנו לגבי חברי הכנסת עצמם היא הטיטה
שיש להנהיגה לגבי נבחרים בכל המקומות, אדם נבחר לתקופה מכסימלית של
ארבע שנים, אחרי כן הוא יכול לא להיבחר ואז הוא צריך לתזור למחילתו
באשר ימצא. אין כלפיו כל התחייבות מצד מלטהו. כל זמן שהאיט מסמט בתפקידו
כנבחר, הוא מקבל חודש חודש סכום כסף ובכסף זה ידאג לבטח את עצמו לעתיד
ואין כלפיו כל התחייבות אחרת. שיטה זו צריכה לדעתי להיות מונהגת גם
לגבי אנשים נבחרים אחרים, אשר עובדים כנבחרים בעיריות, לדעתי, גם פה
בטעה שקובעים את מסכורת ראש העיר - גם סגן ראש העיר במידה שהוא עובד
כשכיר - יש לו וסיף למסכורתו סכום מסויים אשר יעמוד לרשותו על-מנת ליכול
באופן פרטי להגטיח את עתידו.

אני מכיר בכך שלגבי העבר - וכאן יש

לקבוע מספר שנים - אדם אשר כיהן תקופה מסויימת וענין זה לא הוסדר לגביו -
יש להסדיר זאת בצורת תשלום עבור התקופה שחלפה. כל דרך אחרת בהצעה המוצעת
לפנינו היא נבחינה ידועה כאילו מכירה בהתחייבות הציבור כלפי הנבחר בדומה
לעובדים שכירים.

ד. הכהן:

לאור הנסיון יש להעביר את דברי חבר-
 הכנסת אסף בעין בוחנת. אינני מקבל את
 דעתו הרוצה לפתור בעיה זו מיד למה. כולנו יודעים שלרוב בוחרים לראשי
 עיריות אנשים אשר מתאימים למטרה זו בגלל סגולותיהם, מעמדם וכשרונם
 האישי. אם אעביר לנגד עיני ראשי עיריות ושנות כהונתם - אבא חוסי, בן-עמי,
 רוקח, וכו' וכו' אותם אנשים שאנו מכירים אותם, אם ראש העיריה הוא
 רנציה - אינני דואג לו, אולם ברצוני למנוע זאת שרק איזה רנציה ייבחר
 כראש עיריה, ואז עלי לדאוג גם לרופא אשר בטעה שהוא נבחר לראשות עיריה
 הוא מנותק מן הפרקטיקה שלו, רצוני לדאוג למחנדים - רוקח למשל - אשר אף
 הוא מנותק מהפרקטיקה לאור עבודתו הציבורית, רצוני לדאוג גם לבעל חנות
 אשר סגרה, ועובדה היא שהם נבחרו לא לארבע שנים, אלא נבחרו ל-12 שנה,
 ל-28 שנה, כולם בצעירותם - אין זה איפוא דבר פשוט כלל וכלל. לדעתי,
 יש לראות במטרה זו פקידות, פקידות נבחרת ואני חולק על השוואתם בנדון
 זה לחברי כנסת. גם כאן יש עוד לעשות חשבון בדבר קומה נפרדת המצטברת
 מטכום מטויים במסכורת החדשית. יודע בוודאי חבר-הכנסת אסף שקיפתנו
 שלוש שנים במסך השנים האחרונות, ואין סגלים פנסיות לנסותיהם.
 ידוע גם המקרה עם חבר-הכנסת טביב, אשר נותק מעבודתו, לא לכולם יונה
 האפשרות לחזור לעבודתם - אם כי גם זה מסופק במקרים מטויים, כסובין, שלגבי
 ראש עיריה אשר כיהן ארבע שנים, שמונה שנים או שתיים-עשרה שנים תהיה
 איזו פרוגרסיה כספית שיטנה פרוגרסיה לגבי פקידים.

לדעתי, לא תהיה כל הצדקה מוסרית לתת

גימלה לגבי ראש עיריה ולא לגבי מקבל מסכורת נבחר אחר, כגון סגן ראש
 העיריה. ומאחר שהצד שלנו הביא לקונסטרוציה הציבורית הזאת, שאי
 עכשיו נחלת הכלל, שלוש סגנים במסכורת, הרי זה כבר מקיף מספר אנשים רב.
 עמדתי בזמנו על-כך, התרעתי באזנכם על אשר אנו עושים ואני חוזר ומציע
 לצמצם את מספר מקבלי מסכורת הנבחרים: ראש העיריה וסגנו, על-כל-פנים
 לא יותר מזה. - תוארי כבוד, בפרינציפ, לא איכפת לי שכל חברי העיריה
 יקבלו תואר כבוד, אבל לגבי קבלת מסכורת בתפקיד, כלומר, שאנשים אשר
 הם נבחרים יהיו גם ממלאי פונקציות כל פקידים - לא, לזה יש לי אנשים
 טובים יותר. הם צריכים להדריך את הציבור ללא קבלת מסכורת.

מטום כך אני מציע קודם-כל לצמצם את

מספר הסגנים ובמידה טורה לקבוע גימלה לגבי ראש העיריה וסגניו מקבלי-
 תואר.

א. כהן:

אני חושב, כלי מלאכת כרובה בעטה על-ידי
 כהן האחר, רצוני רק להזכיר לחבר-הכנסת

אסף המטרה את חברי הכנסת לנבחרים אחרים, כי **השוואת פן השעות**
 יסודה. חברי הכנסת הם ימים, כמעט כולם, בעיסוקם הפרטי תוך כדי
 היותם חברי-כנסת ומטום כך אין מקום להשוואה אמנם, נדמה לי, שאין
 חוק האוסר על ראש עיריה מלעסוק בעניינים פרטיים, אין איסור כזה, אולם
 הסתרטה זה כבר מדורי דורות מסורת, שראשי העיריות מקיימים לגמרי את המבט
 למטרה נשגבה זו. תקדימה אחר למטרה זו יכולה להמט הסוכנות היהודית,
 חברי הנהלת הסוכנות ולא חברי-הכנסת.

רצוני לבחון את הבעיה לא רק מבחינת

העבר, מבחינת התקדים, אלא אף מבחינת המסקנות לעתיד. נביט איפוא שאנו
 מקבלים את הצעת חבר-הכנסת אסף, יוצר איפוא מצב שתהיה פרוהיביציה
 לגבי אנשים ללא רכוש להיבחר מחדש כראשי עיריה. זו הסקפה בורגנית שהורה
 אף אינני יודע מאין באה אליך. יתר-על-כך, ראשי עיריות אשר הצליחו
 להיבחר יתדלו במקרים מטויים להיות חברים בכל חברות המניות אשר יוקמו
 בעירם. נשאלת איפוא האלה לאיזה טיפוס של ראש עיריה כוונתנו? ויש בארץ
 ביה בני טיפוסים: טיפוס אחד אשר הקדיש את כל חייו לכך; טיפוס אחר,
 אשר יודע עם עשירותם גודלות בביל-עירם ומוטבם, עשו גדולות גם
 לעצמם, בצורה מאד מאד מוצלחת ולא עתה הטעה לדבר על כך.

זו.

מכל מקום איננו יכולים להתעלם מבעיה זו, איננו יכולים להתעלם מגורלם של ראשי עיריית בני-ברק מר גרסטנקורן, שהיא בין 70 וכמה ומגורלם של אחרים במצבו.

אני מאד מחייב את הרעיון הזה, אולם יש לי סייגים בנדון; ברור שאיננו רואים עיר אשר כיהן ארבע שנים לראש עיר אשר כיהן 12 שנה; אני מציע סייג טיפה, אשר מבחינה מוסרית יהיה מוצדק בהחלט, כדוגמת חוק מבטיות לנכים, המבדיל בין נכה המרוויח את לחמו לבין נכה שאין בידו אפשרות זו, ואינו עוסק באיזו עבודה מכניסה. לגבי בעל נכסים יש לשקול את הדבר - אם להבדיל בין בעלי נכסים למחוסרי נכסים, או שלא להבדיל ביניהם ולהשאיר זאת למוסדו הפרטי של האדם.

בסיכום אני מחייב ענין זה בכללו ואילו

הפרטים טעונים ביקור.

א. פרי:

אני רואה את הבעיה כבעיה שאין להתעלם ממנה. ברור שאין להביא דתמה מאנשים אשר בדרך-כלל יכולים לקיים את עצמם, כחם עצמאיים, גם אם אלה הם רוב המקרים ובעיה זו מתעוררת גם לגבי חברי-הכנסת. יתכן - לא ערכתי סטטיסטיקה - שרוב חברי הכנסת עוסקים בענייניהם בשעת היותם נבחרים ואז גם אם ישנה עטרה אשר ניתקו מעסקיהם עלינו לדון במקרה זה על-פי עטרה אנשים ולא על-פי 110. יתכן שאפשר לומר כי מנבחר לכהונה קצרה - נופלת האחריות על מפלגתו. אולם, לגבי מנבחר ל-12 שנה עלינו לפתור את הבעיה, מיום שאם אדם כזה אינו נבחר לאחר שתים עשרה שנה אין לגביו כל התחייבויות קודמות - וזאת הבעיה. שאלה זו עומדת ביחס לראשי עיריות, אולי ביתר שאת. גם ביוחס לסגנים צריך לבחון את הדברים. אם הוא נבחר לארבע שנים - נקבע אולי, לאחר בחינת הדברים, שאין מגיעה לו גימלה, אולם לגבי 8 שנות שרות ויותר, ברציפות, יש לקבוע מודוס.

מדברי חבר-הכנסת אסף משתמע, כי רק בעל-אי-יכולת, רק בני אדם אשר יכולים לטכנן את עצמם ייבחרו למשרת ראש העיר. אני חושב לעומת זאת שהגיה הציעורית אומרת שיש לאפשר לאנשים, אשר אינם בעלי יכולת, אולם רוצים להתמסר לכך, קבלת תפקיד זה; גם חיים ציעוריים מסוג זה הוא תפקיד ולכן כיום עשרות, מאות ואולי אלפים שמילוי תפקיד ציעורי זהו אמנותם.

יחסי חירובי להצעת חוק זו מבחינת העקרונות עצמו, כמובן בתוספת סייגים שאיננו נכנס לפרטיהם עתה.

ע. אסף:

ישנה כאן איזה אי-הבנה, רבותי, ביוחס לפנסיה - לא לגבי נבחרים - לגבי פקידים ועובדים אחרים. פירושו המעשי של המושג פנסיה הוא שאדם בתקופת עבודתו, נוסף למסכורתו, מקבל בצורת קרן, או בצורה אחרת, סכום מסוים אשר מצטבר על-מנת שבתקופת מריטתו מהעבודה מחמת זיקנה או מחמת כושר עבודה יבטיח את עתידו. באופן מעשי מתבטא הדבר במוסדות המסודרים ביותר, בכך שיש קופת פנסיה אשר לתוכה מפריש המוסד אחוזים מסוימים מהמסכורת, נותן העבודה מוסיף על כך אחוז מסוימים ובה יצא ידי חובתו, אין איש מטיל עליו התחייבות נוספת. מחבר-הכנסת הכהן הזכיר את חבר-הכנסת טביב ז"ל, איננו זוכר בן כמה היה, נדמה לי שבן ששים וכמה. במשך כל שנות עבודתו היה שנה אחת חבר כנסת - נפטר כחבר-כנסת - האם יהיה זה צודק ששנת חברותו האחת בכנסת תפתור את הבעיה אשר צריכה היתה להפתר על-ידי כל נותני העבודה ויתרההעסקויות שהיו לאדם זה במשך חיוף איננו רוצה להתעלם מבעיה זו לגבי ראשי עיריות כחם שאיננו מתעלמים מחברי-כנסת. חבר-כנסת במסכורתו מקבל חודש חודש 11% למטרה זו, יכול להיות שיגידו שאין זה מספיק, (אל-כל-פנים ידוע שהמכסימום הוא 15% - יותר מזה לא אמעתי) יכול להיות ויכוח אם נחוצים 11% או 15%, אבל לא יותר מזה.

זו.

גם לגבי ראש עירייה אשר נבחר לתקופה ממושכת עלינו להשאיר את הצורה הפורמלית שאיש זה עומד לבחירה, ישנה מלחמת בחירות וכו'. בזמן כהונתו על הקופה הציבורית להפריש חודש חודש את החלק המתאים על-מנת להבטיח את עתידו - בהשוואה לתקופה בה כיהן - על-מנת שבבוא היום יקבל את התמורה המלאה עבור הזמן שהקדיש למען הציבור. לכן, גם כל הדברים האלה אשר התפרשו בדרך זו, שרק בעלי אמצעים יוכלו להרשות לעצמם להיבחר - הרי במידה שהנבחרים הם בעלי עסקים - זה ענינם, במידה שאנשים מקבלים בעד עבודה ציבורית ולא ציבורית - הם יקבלו זאת במסכורתם וזו, לדעתי, הצורה המתאימה ביותר לגבי נבחרים.

אינני מבדיל בין מקרים בעבר שהיו בלתי מסודרים - אותם יש לסדר באופן רטרואקטיבי. זוהי הצורה ההולמת ביותר, לדעתי, לגבי נבחרים.

היו"ר נ. חת:
נדמה לי כי נוכל לטכם בשאלה זו, כי כל חברי הוועדה מסכימים לכך שבעיית הפנסיה לראשי עיריות טעונה טיפול ופתרון עד כמה שאפשר מהיר. הוועדה מעבירה את הצעת החוק לטיפול הממשלה ומעלה את ההערות הבאות: (א) שאלת הפנסיה לסגני ראש העיר וראשי מועצות מקומיות גדולות; (ב) שאלת קיום קרן, או קופת תגמולים, לנבחרים מקבלי שכר.

א. בהן:
אני מציע לפתור את הבעיה לאור הפרובלמה אשר עמדה לפנינו, כי הפתרון הכללי יצריך בלי ספק בידורים רבים, לאור הסוגים השונים של המוסדות, לאור הסכמת נבחרים שונים בארץ וכו', אשר יימסכו לפחות שנה סנתיים.

אשר להצעתו של חבר-הכנסת אסף, המציע קופת תגמולים לנבחרים - אין בזה פתרון לגבי מקרים בעבר, משום שאי-אפשר לחייב מישהו לגבי נפטרים שלא שילמו כלום למטרה זו. אני מציע לאסף עצמו וכן לאחרים לחשוב ולבדוק טוב את הדברים מבחינה מעשית - דבר אשר בוודאי יארך גם כן זמן.
לעומת זאת, במקרים שיש לפנינו למצוא את הפתרון - אני מציע רק לגבי ראשי עיריות וראשי מועצות שעבודתם מלאה, ואילו עבודה שבין השעות 8-6 בערב אינה מתייבת מסכורת.

א. אסף:
במידה שסגן ראש העיר עובד אינני רואה את ההצדקה טבהפליה.

מר אב רזי:
לשם הבהרת הבעיה, אני חושב ששאלת העסקתו של אדם כראש עיר, או כסגן ראש עיר, תלויה במידה רבה בטעב החוק עצמו המגדיר את סמכויותיו. עובדה זו מאד חשובה בהגדרה ובמידת האחריות הכספית שמטילים על קרן כל שהיא וזאת עלינו להביא בחשבון. הבעיה הזאת חמורה יותר לגבי סמכויות הסגנים שטוב בעיניו במקרים מסויימים הסכמים בינסיעתיים לפיצוי חברי הקואליציה, מתמנים סגנים אף-על-פי שעבודתם אינה מפורכת, לכן אי-אפשר לדעתי, לצל"ב אגב אורחא גם את הסגנים ולומר שדינם כדין ראשי עיריות.

יתר-על-כן, ברצוני להזכיר כי עומדות עתה לפנינו בעיות קונקרטיות, משמחת קוגל בחולון, למשל, שאין לדחות את פתרונן.

היו"ר נ. חת:
אני מציע שהחלטתנו היחידה תהיה כי שאלה זו היא חשובה, ראויה לטיפול, ויחד עם העגרת הבעיה לממלה בעביר פרוטוקול יטיבה זו אשר יעמיד בפני המנסחים את הבעיות שהועלו על-ידי חברי הוועדה בעד ונגד.

זר.

ה ר ח ל ט :

להעביר את הצעת החוק לתגמולים
לראשי העיריות לממשלה, בצירוף
פרוטוקול הדיון בוועדה.

ג. דיון והחלטה על עריכת קריאת

היו"ר נ. חת :

העלתי הצעה זו על-סדר-היום, מאחר
שחלק מחברי הוועדה קיבל את הדו"ח
של ועדת החקירה. רצוני לדעת אם ישנה הצעה לדון על כך היום. אני מבין
שהדו"ח שפורסם עד כה הוא חלקי, הם מתכוונים להוסיף עוד דו"ח מסוי.

א. כלפון :

אני מציע לדון בו לאחר שכל חברי הוועדה
יקבלו את הדו"ח ויקראו בו.

ה ר ח ל ט :

להעמיד על סדר-היום בעוד שבועיים
את דו"ח ועדת החקירה על עיריית ירושלים.

ד. חוק לתיקון פקודת העיריות, תשי"ג 1953.

היו"ר נ. חת :

(קרא את חוק)
הצעת החוק הקודמת אשר נקבעה בסנת 1950
קובעת בהתאם לסעיף 8(א) כי : "הבחירות הראשונות למועצה, לאחר שנכנס
לתוקפו החוק לתיקון פקודת העיריות תשי"ג 1950, יקוימו במועד שיקבע
שר הפנים ובלבד שבעיריה בה מכהנת מועצה ממונה יהיה מועד הבחירות תוך
שנה מיום התמנותה, או מיום היכנס חוק האמור לתקפו, הכל לפי התאריך
המאוחר ; (ב) הבחירות הבאות לכל המועצות יקוימו ביום הסליטי בסנת,
הראשון של חודש חשוון, שנת תשי"ד ומאו ואילך כל 4 שנים ביום האמור
של החודש האמור, ובלבד ששר הפנים יהיה רשאי במסיבות מיוחדות שלדעתו
מצדיקת זאת, לקבוע לעיריה פלוגית מועד בחירות אחר."

במלים אחרות, מציע חוק זה להצמיד את
הבחירות הבאות לכל המועצות ליום בו יקוימו הבחירות לכנסת השלישית,
זאת-אומרת, דחיית מועד הבחירות באופן חד-פעמי והצמדתו ליום הבחירות
לכנסת השלישית, אשר יתקיימו - באם לא יהיו מסורים - ביולי 1955.
אין הצמדה לגבי העתיד בכלל מאחר שהכנסת הינה מקיימת את הבחירות
בקביעות כל ארבע שנים, במקום של התפטרות הממשלה וכדומה. לעומת זאת
נטאד הפרינציפ שבכל העיריות יקוימו הבחירות בתאריך אחד, אלא אם
קבע שר הפנים לעיריה פלוגית מועד בחירות אחר, במסיבות מיוחדות שלדעתו
מצדיקות זאת.

א. כהן :

אם תתקבל הצעת החוק המוצעת כאן אכניס
הסתייגות. אין ביטוח זה הולם, לדעתי,
את כוונתן של מספר סיעות; עד כמה שאני זוכר יכניסו נציגי הסיעות
בצורות שונות עוד בכנסת הראשונה, מר ספיר מטעם הציונים הכלליים, מר
ורחפטיג מטעם הסיעות הדתיות ואנוכי מטעם הפרוגרסיבים, הצעות ביחס
לביטול שני דברים: (א) ביטול הניקה בתאריכי הבחירות לכנסת ולמוסדות
המוניציפליים; (ב) ביטול התאריך האחד לכל המוניציפליסטים בכל הארץ.
עכשיו, מתוך סיבות שאני מקווה שהן חולפות, הסכמנו, כי הבחירות הבאות
תתקיימנה בצמידות פחות או יותר, אולם אני רואה שזוהי צמידות מוחלטת,
המבטלת את שתי ההצעות. מבחינה זו אני מסתייג וניסוחים אני מוצא למותר
לחודש כאן.

זו.

אני מציע להסתפק כיום בתיקון החוק
בהתאם לקורל של המסמלה, שם דובר רק ביות לבקורה אחת והיא: דחיית
הבחירות הבאות/ לכנסת הסלישית ולא כפי שנקבע כאן "מכאן ואילך".

היו"ר נ. חת:
נדמה לי שאין הבדל בין דבריו לכתוב
בסעיף זה, באשר באמר בסעיף 8(ב) באופן
מפורט שהבחירות... יקויימו ביום הסליש בשבת, הראשון של חודש חסון,
שבת תש"ד, ומשז ואילך כל ארבע שנים ביום האמר של החודש האמר...
אין כאן אלא העתקת סעיף זה. האם אתה, חבר-הכנסת כהן מציע לבטל סעיף
ולא לתת תמורה אחרת?

א. כהן:
הבינותי את הדברים, ואני מוכן להציע
תמורה אחרת כדלקמן:.. מכאן ואילך כל ארבע
שנים, שר הפנים יקבע מועד בחירות לכל מועצה לתוד, שיהיה תוך פרק זמן
המתחיל ארבעה חדשים לפני גמר תקופה של ארבע שנים מיום הבחירה הקודמת
והמסתיים ארבע חדשים אחרי גמר התקופה האמורה, ובלבד שלא יקויימו בחירות
יותר מאשר לעיריה אחת במסך אותו הסבוע.

א. פרי:
יסנן כאן שתי בעיות: א) הצמדת מועד
הבחירות לכנסת ולרשויות המקומיות;
ב) דחיית מועד הבחירות לכל המועצות המקומיות, עלי להודות שאני מתנגד
לפיצול הבחירות והייתי תומך ביום אחיד, הייתי מוכן אף להשלים עם
הצמדת הבחירות למועצות המקומיות עם הבחירות לכנסת, אולם המסמלה מרחיקה
לכת, ואנו כולנו יודעים שהעוקף הוא בדחיית הבחירות. זוהי הבעיה.
היה זיכות בטאלה זו בכנסת, אין ברצוני לחזור ולהתווכח. אני מתנגד
להצעה זו, לא זו בלבד שאין לדחות את הבחירות, אלא שיש להקדימן.

להצעת חבר-הכנסת כהן אני מתנגד בהחלט.
אני מבין שזוהי הצעת המסמלה ועל-כן אציע את הסתייגותי להקדים את
הבחירות בחמישה ימים, כן אני מציע למחוק את הסיפא: "ובלבד ששר הפנים
יהיה רשאי, במטיבות מיוחדות שלדעתו מצדיקות זאת, לקבוע לעיריה פלונית
מועד בחירות אחר".

היו"ר נ. חת:
הייתי מציע שלא נעורר בעינה כלליות
עקב הדיון בחוק זה, אני מוכן להודות
סטיעתי שינתה דעתה בטאלת פיצול הבחירות למועצות המקומיות; אין זה סוד,
שאחד היסודות עליהם הוקמה הקואליציה הכללית, בין אם טובה בין אם לא,
היא דחיית הבחירות לעיריות על-מנת שתוכל לבצע דברים שהציבה לה למטרה.
זוהי פשוט דחיית מועד הבחירות ואפשר היה לכתוב בסעיף זה, כי הבחירות
יקויימו בצמידות עם הבחירות לכנסת הסלישית. לא היה בכוחנו לדחות זאת
דווקא לטנה, טנה וחצי או שנתיים, אלא לא לקיים בחירות כל עוד המטימה
לא תבוצע בצורה זו או אחרת. אין כל נושא חדש בתיקון זה פרט לדחיית
הבחירות ועל-כן אינני רואה כאן הזדמנות מתאימה להצעת חבר-הכנסת כהן
לדון בטאלת הפיצול ~~בבחירות~~ למועצות המקומיות.

ד. הכהן:
נכון, האחד-גבה כאן, מטעמים טאולי גם
מתקבלים על הדעת, לדחות את מועד הבחירות,
אולם אני מוכרח להודות שאנו בענין זה צריכים להתנהג בעדינות. אין לבטל
את הסבדנציה לגבי עמדה מסויימת שהיא הרבה יותר סימבולית ממטוס תחומים
בין בחירות פוליטיות, מפלגתיות, יצוג לכנסת ובחירות למועצות מקומיות,
שטם אין טום ענין עם פוליטיקת חוץ, עם בטחון, עם בעיות כלכליות פנימיות
של מטחור חוץ, וכזו ובענין זה רצוני באמת לתחום תחומים מפני שאני מטוכנע
שבחירות אשר נעטות באותו יום, באותה תיבה, בטתי פתקאות אשר הכותר זורקן
יחד יש בזה מטוס תחום, יש בזה טום גיבוש והדרכה למפלגתיות צרה וברורה
אף לגבי הבחירות לעיריות וענין זה אומה ורטיבי. לכן, אני מקבל הצעה זו
הד-הוץ ובמוכנה הצר ביותר, והייתי אף מציע להקדים את הבחירות למועצות
המקומיות בסבוע המועד הבחירות לכנסת הסלישית.

זו.

י. יציעיהו:

עלינו להבחין בין הרצוי והמסוי בשטח זה. הרצוי הוא, שהבחירות לרשויות המקומיות לא יהיו מוטפעות מהענינים המדיניים בעלי אופי ארצי וכללי, אולם המסוי הוא, שאנו חייבים במצאות שאיננה עדיין רחוקה מלכת ומסתנה בכיוון שאיט אינו יודע עד היכן תגיע. לפי-כך במידה שהצעת חוק זו באה ומפתיקה את יום הבחירות לל הרשויות המקומיות, אשר נועד לאוקטובר שנה זו, לשנה וחצי, שנתיים הלאה, ומצמידה זאת לבחירות לכנסת השלישית, טובן שזהו סידור, הייתי אומר, לנחיות מסויימת, לצורך מילוי תנאים מסויימים ואפשרות עבודה. בתוך נשאר הסטטוס קוו לגבי יום הבחירות האחר לגבי כל הרשויות המקומיות - זה לעתיד לבוא. כלומר, נשאר אותו אופי מוליטי ארצי לבחירות אלו, ואם ירצה פעם אחר-הכנסת הכהן לשנות זאת, אולי בשינוי שיטת הבחירות, בחירות אזוריות, יתכן שגם יבוא שינוי זה שאנו מתחמטים אותו כטובן מאלינו. לגבי היום האחר לבחירות - הן ברשויות המקומיות והן בכנסת - אני גורס שיש לקבל כלל זה גם להבא, פשוט מטעמי מסכונ בכספים, מטעמי צמצום הפנטזיה הגורמת בכל זאת בזקיה כספיים ואישיים זמי שמקצר בזה מביא ברכה לעולם. על-כן אני מושב, כפי רק בשעה שיבוא שינוי בכל שיטת הבחירות בוכל ממילא להכניס שינוי בשיטת הבחירות לרשויות המקומיות ולהוציאן מן הזירה הפוליטית.

מר אב-רזי:

שלוש נקודות בתיקון זה: א) הצמדת הבחירות הקרובות לעיריות לבחירות לכנסת השלישית; ב) קביעת יום אחד כמועד בחירות לכל העיריות; ג) אפסדת שר הפנים, במסיבות מיוחדות לדעתו מצדיקות זאת, לקבוע מועד בחירות לעיריה פלובית. אינני מביע כל דעה ביחס לנקודה הראשונה והשנייה. אולם, באשר לנקודה השלישית הדנה בסמכות שר הפנים, רצוני להעיר לדברי חבר-הכנסת פרי, כי אפסדות זאת מוכרחה להשאר בידי שר פנים איזה שהוא, בהתאם לסעיף 61 בחוק.

היו"ר ג. חת:

סיימנו למעשה את הוויכוח ועלינו לבוא לידי טיכום. בהתאם לדעת רוב חברי הוועדה הצעה המוגשת לפנינו מביאה שינוי יחיד בלבד, בדבר החלית מועד הבחירות למועצות המקומיות - אשר נקבע בהתאם לחוק ליום השלישי בשבת, הראשון של חודש חסון - למועד הבחירות לכנסת השלישית. בענין זה ישנה הסתייגות לחברי-הכנסת פרי וחביבי המציעים לקיים את מועד הבחירות למועצות המקומיות חמישה ימים לפני התאריך שנקבע, כלומר בפניו בתשרי תש"ד.

להמטך הסעיף ("ומאז ואילן, וכוח") הסתייגות לחברי הכנסת חביבי ופרי, המציעים במקום המלים "כל ארבע שנים" את המלים "כל שלוש שנים". חבר-הכנסת כהן מסתייג ומציע את הנוסח הבא: "... מכן ואילן כל ארבע שנים, שר הפנים יקבע מועד בחירות לכל מועצה לחוד שיהיה תוך פרק זמן המתחיל ארבעה חדשים לפי גמר תקופה של ארבע שנים מיום הבחירה הקודמת והמסתיימת ארבעה חדשים אחר גמר התקופה האמורה, ובלבד שלא יתקיימו בחירות יותר מאשר לעיריה אחת במטן אותו שבוע..."

לחלקו האחרון של הסעיף אני מבין שאין הסתייגות מאחר שהוא מתוייב בחוק.

א. פרי:

אני מציע את הנוסח הבא: "ובלבד ששר הפנים יהיה רשאי, במסיבות מיוחדות לפי סעיף 61 לקבוע באישורה של ועדת הפנים של הכנסת לעיריה פלובית מועד בחירות אחר".

מר גלאט:

אינני יודע אם הסתייגות זו אינה מורגת ממטרת הצעת חוק זו, מאחר שכאן מדובר בבחירות חדשות ואילו בסעיף 61 המדובר הוא בפניזור מועצה.

היו"ר ג. חת:

למעשה דנים בנושא זה שני סעיפים: סעיף 55 וסעיף 61, בסעיף 55 באמר,

זר.

טאם מטיבה שהיא פחת מספר חברי המועצה ועמד על פחות מן המספר הדרוש למנין חוקי יוכלו שר הפנים להורות (א) שדינה של מועצה יהיה כדין מועצה שעבר זמנה; (ב) שתערכנה בחירות למלא את המשרות הפנויות במועצה; (ג) יוכל למנות אנשים הראויים להבחר כחברי המועצה, שיטמטו כחברי מועצה במשרות הפנויות. בסעיף 61 נאמר, טאם נסתים מועד קיומה של מועצה בהתאם לסעיף 55, או אם לדעת שר הפנים הדלה המועצה, לאתר שהתרה בה על כך, לטמט בתפקידים המוטלים עליה על-פי סקודה זו או כל סקודה אחרת או כל חוק יר, או אם היא מטמט בתפקידיה בצורה השוללת מאתה את האפשרות למלא את התפקידים הללו, כלם או מקצתם, יוכל שר הפנים לצוות לערוך בחירות כלליות לבחירת מועצה חדשה ולקבוע את יום הבחירות, או למנות מועצה מבין האנשים שהנם בני הכשרה לטמט כחברי מועצה, או למנות ועדה אשר תטמט בתפקידי מועצה. חבר-הכנסת פרי מציע להגביל את זכותו של שר הפנים באישור ועדת הפנים. אומר היועץ המשפטי, מר גלאס, כי אישור ועדת הפנים במקרה זה והכנסת סעיף 61 מהווה נזקא חדט.

מר גלאס:

הסיפא של סעיף 8(ב) המוצע עבר באופן אוטומטי לתיקון הוא כולל את כל הסמכויות הנזכרות במקומות אחרים בחוק זה, ביניהן כולל את סעיף 61. הסתייגותו של חבר-הכנסת פרי פירושה בלשון תחוקתית למחוק מצד אחד את הסיפא בסעיף 8(ב) ומצד שני לתקן את סעיף 61, כלומר, לא יוכל שר הפנים להסתמט בסמכויותיו לפי סעיף 61, אלא באישור ועדת הפנים במידה שהדבר נוגע לבחירות חדשות, כאן אנו נכנסים לתחום סעיף אחר אשר מהווה, לדעתי, נזקא חדט.

מר סילברסטון:

לדעתי, עומד סעיף 61 כסעיף בפני עצמו ואין צורך בסעיף חדט על-מנת לבצע את סעיף 61, שר הפנים יכול תמיד לחייב בהתאם לסעיף זה ולפעול בסמכויות שניתנו לו.

היו"ר נ. חת:

יכול להיות שבטעה שמציעים תיקון מסויים, תיקון תאריך למשל, אפשר לטעון שתיקון זה מבטל סמכויות מסויימות, ויש בו משום כוונת הצמדה, כדי שלא תהיה אי-הבנה בענין זה נאמר בכל-זאת בסיפא ששר הפנים רשאי במסיבות מיוחדות, שלדעתו מצדיקות זאת, לקבוע לעירייה פלונית מועד בחירת אחר.

מר גלאס:

חושבני שהסמכא בסעיף 8(ב) רחבה יותר מסעיף 61, אולם לצורך סמירת הסמכויות בסעיף 61 אין צורך בסיפא זה.

היו"ר נ. חת:

חבר-הכנסת פרי רוצה לצמצם את סמכויותיו של שר הפנים לא רק בסעיף 8(ב) על-ידי מחיקת הסיפא, אלא מציע להגביל זאת בסעיף 61 אשר יובא לאישור ועדת הפנים.

מר גלאס:

אני מצדי אינני עומד על-כך, אלא שמצאתי לחובתי להביא את הדברים לפניכם.

מר אב-רזי:

לשר הפנים ישנן סמכויות מסויימות לפי פקודת העיריות, סמכויות שאגדירן כסמכויות פונקציונליות לגבי עיריות מסוים ואינן עוד אלה הן סמכויות פונקציונליות יום-יומיות, וסמכויות רחבות יותר - סמכויות שלטוניות מסוג הסמכויות הנתונות בסעיף 8(א); **משהס ק אין** סעיף 61, לדעתי, עוסק באותן הבעיות אשר אנו עוסקים בהן בסעיף הנדון אין צורך לבטל סעיף זה או לקבוע קטר בינו לבין סעיף 8(ב). לדעתי צריך להשאיר את הסיפא, אשר התקבלה זה כבר על-ידי הכנסת עוד בחוק הקודם ואין לראות בזה משום חידוש. לעצם הסתייגותו של חבר-הכנסת פרי - לי נראה שטיקול הדעת הזה ביחס להכרזת בחירות לפי סעיף 61, כאחת האלטרנטיבות להפעיל מועצה - ויש שלוש ארבע אלטרנטיבות - הוא טיקול דעת של סמכות אכזרטיבית של שר הפנים

ועדת הפנים
16.6.53

זר.

כאשר ממסלה והצעתך על-כך תחייב - אם תתקבל - שיצטרפו להגיה זאת בפני ועדת הפנים וכי זו האחרונה תיכנס לענייניה אדמיניסטרטיביים.

היו"ר נ. חת:

אני מציע, כי ביחס להסתייגות זו לא בתורכת אם היא מהורה נושא חדש מאחר שאני מבין שרוב חברי הוועדה מתנגדים לכך. על-כן יציע חבר-הכנסת פרי את הסתייגותו לסיפא.

מר גלאט:

האם אפשר לדאוג להסתייגותם של חבר-הכנסת פרי וחביבי כהסתייגות אחת או

כסתייגות נפרדות?

היו"ר ג. חת:

נדמה לי שאפשר לדאוג זאת כהסתייגות אחת.

ה ו ח ל ט:

הוועדה סיימה את הדיון בחוק לתיקון פקודת העיריות, תשי"ג - 1953.

הסתייגות: חברי הכנסת פרי וחביבי מציעים להקדים את מועד הבחירות בחוק הקודם ב-5 ימים.

כן מציעים חברי הכנסת פרי וחביבי במקום המליים: "כל 4 שנים" את המליים: "כל שלוש שנים".

חבר-הכנסת א. כהן מציע, כי אחרי המליים "לכנסת הטלית" יבואו המליים מכאן ואילך כל ארבע שנים, יקבע שר הפנים מועד בחירות לכל מועצה לחדש שהיה תוך פרק זמן המתחיל ארבעה חדשים לפני גמר תקופת של 4 שנים מיום הבחירה הקודמת והמסתיים 4 חדשים אחרי גמר תקופת האמורה ובלבד שלא יתקיימו בחירות יותר מאשר לעיריה אחת במסך אותו שבוע".

חבר-הכנסת פרי, מציע לסיפא את הנוסח הבא: "ובלבד ששר הפנים יהיה רשאי, במסיבות מיוחדות לפי סעיף 61 לקבוע, באישורה של ועדת הפנים של הכנסת, לעיריה פלוגית מועד בחירות אחר".

הישיבה סגורה.

הישיבה נועלה בטעה 11.00.